

Exakt två frågor

Höstdagjämningen infaller om tre dagar, vilket påminner oss alla om den inkommande vinterns presidentval. Resultatet torde inte bli en överraskning. Tarja Halonen har vissa chanser att bli vald redan i första omgången. Men mer troligt är att avgörandet sker i andra rondan – för att tala något missvisande i boxningstermer.

Vi har tack och lov inte amerikanska fasoner i presidentvalet, men dessvärre innehöll förra valdebatten (2000) drag som var problematiska. Med detta avser jag inte det att kandidaterna gick med på att delta i all världens haddrian-haddera program. Eller att man benade ut deras civilstånd, klädsmak och engelska uttal.

Problemet med 2000 års valdebatt var att även de egentliga valdebatterna fördes kring frågor som inte alls hör till presidentens ansvarsområden. Det är helt förståeligt att kandidaterna försöker profilera sig som världsförbättrare, belevade kulturmänniskor eller de arbetslösas bästa vän. Sådant ger röster. Men den nya grundlagen slår entydigt fast att presidenten skall leda utrikespolitiken i samråd med regeringen och inte borde blanda sig i inrikespolitiken.

Jag skriver ”borde” för att påminna er om hur det gick våren 2003 då en av presidentens rådgivare läckte ut sekretessbelagd information, som enligt en del bedömningar avgjorde riksdagsvalet till centerns fördel. Enligt polisens utredningar var presidenten oskyldig till läckaget, men fallet visar ändå hur svårt det är att hålla inrikes- och utrikespolitiken isär.

Om massmediernas politiska redaktörer insåg sitt medborgerliga ansvar kunde hela den instundande valdebatten handla om exakt två frågor. Den första och i många avseenden största frågan är om presidentens nuvarande maktbefogenheter är motiverade.

Varför skall Finland ha en maktfördelning som skiljer sig från den ordning som råder i nästan alla andra EU-länder? Med undantag av Frankrike och Finland så har alla EU-länder en klar och enkel arbetsfördelning mellan statsöverhuvudet och regeringen. Statsöverhuvudet representerar och regeringen leder landet med stöd av parlamentet.

Den andra frågan gäller förstas kandidaternas inställning till Nato. Det är lätt att räkna ut att kandidaterna försöker slingra sig ur denna knepiga fråga, eftersom det finns så mycket tom retorik och många dubbla budskap på denna front. Men skrapar man litet på de kryptiska formuleringar som kandidaterna har levererat hittills kan man skönja två hållningar.

Den ena är att Finland skall göra som Sverige, det vill säga fortsätta att leva i ett säkerhetspolitiskt samboförhållande med Nato, som varken medför riskfyllda förpliktelser eller irriterar Ryssland. Den andra hållningen är att det är oansvarigt att lita på att den mäktiga sambon verkligen skyddar Finland om det börjar brinna i våra knutar. Därför bör man eftersträva ett fullt Nato-medlemskap, vilket lämpligen kan ske genom att först utveckla det militära samarbetet med de övriga EU-länder som redan tillhör Nato.

Henrik Meinander, Hufvudstadsbladet (HBL) 20.9.2005